

Tillsynsplan enligt alkohollagen och tobakslagen

2014 - 2015

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Tillsyn över serveringstillstånd	4
	Serveringstillstånd i Tyresö	4
	Tillsynens inriktning och omfattning	5
3	Tillsyn av försäljning av folköl och tobak.....	8
	Försäljningsställen i Tyresö.....	8
	Tillsynens inriktning och omfattning	8
4	Uppföljning	10

1 Inledning

Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur på tillsynsarbetet. I planen anges på vilket sätt och hur ofta tillsyn ska genomföras av olika typer av verksamheter. Även den förebyggande tillsynen finns med i planen.

Enligt alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ska skickas in till länsstyrelsen. Något krav på tillsynsplan finns inte i tobakslagen, men tobakstillsynen har ändå tagits med i denna plan

Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för ärenden enligt alkohollagen och tobakslagen. Beslutsfattandet har delegerats till kommunstyrelsens särskilda utskott som sammanträder cirka en gång per månad. Prövning och tillsyn sköts av kvalitetsenheten inom avdelningen Medborgarfokus. I arbetet ingår även planering, uppföljning, utbildning, allmän information samt diarieföring och fakturering. Två alkoholhandläggare arbetar på deltid med dessa arbetsuppgifter, sammanlagt cirka 0,75 årsarbetare. Handläggarna får fatta vissa beslut på delegation.

Planeringen av tillsynen under ett år påverkas av hur många ansökningar, anmälningar och frågor som kommer in. Inkommande ärenden måste handläggas inom en viss tid vilket medför att tillsynen ibland måste prioriteras lägre. Kvalitetsenheten arbetar med att ta fram tydligare rutiner och pedagogiskt informationsmaterial för att öka effektiviteten och kundnöjdheten.

2 Tillsyn över serveringstillstånd

Serveringstillstånd i Tyresö

I januari 2014 finns det 27 restauranger med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten. Tre av dessa har även stadigvarande tillstånd för catering till slutna sällskap.

De flesta restaurangerna har en renodlad matprofil medan några har en mer publiknande karaktär under kvällstid. Stängningstiderna varierar mellan klockan 19 och 01. Några restauranger söker ibland tillfälligt utökad serveringstid i samband med danstillställningar eller bokade slutna sällskap. Under 2013 beviljades ett tiotal ansökningar om utökad serveringstid.

Tillfälliga serveringstillstånd för slutna sällskap kan gälla förenings- och företagsfester och liknande. Ansökningar om tillfällig servering till allmänheten, vid till exempel festivaler eller konserter, är mycket ovanliga. Under 2013 beviljades åtta tillfälliga serveringstillstånd.

Tillsynens inriktning och omfattning

Problem med ordning och nykterhet på restauranger i Tyresö har minskat de senaste åren. Däremot finns det tecken på att viss ekonomisk misskötsamhet förekommer. Det kan bli ett hot mot de seriösa företagen och leda till försämrat företagsklimat genom osund konkurrens. Kommunen bör därför utveckla tillsynen av den ekonomiska skötsamheten enligt alkohollagen. Här ingår ett ökat samarbete med andra myndigheter.

Yttre tillsyn avser tillsynsbesök (inspektioner) på restauranger som har serveringstillstånd. Besöken är normalt oanmälda och utförs tillsammans med polismyndigheten som också är tillsynsmyndighet. Besöken görs främst kvällstid. Gemensamma inspektioner med Skatteverket och andra myndigheter ska ske vid behov.

Följande punkter ska kontrolleras vid alla inspektioner

- Att serveringstillståndet följs (tider, serveringsytor mm)
- Att serveringsansvarig finns på plats
- Att servering inte sker till minderåriga eller berusade personer
- Måttfullhet, ordning och berusningsgrad
- Tillgång till mat och lättdrycker

Dessutom ska följande punkter kontrolleras regelbundet

- Marknadsföring och prissättning
- Att enbart tillåtna alkoholdrycker förvaras i lokalen
- Hantering av kassaregister
- Att personalen är anställd av tillståndshavaren

Enstaka brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i ett tillsynsbrev som skickas till krögaren efter inspektionen. Brevet bör skickas senast tre veckor efter inspektionen. Om det funnits brister kring ordning och nykterhet kan det vara lämpligt att komplettera brevet med ett möte tillsammans med närpolisen.

Inre tillsyn innebär främst granskning av om bolaget och dess företrädare fortfarande uppfyller alkohollagens krav på ekonomisk och personlig lämplighet.

I den inre tillsynen ingår att

- granska årliga restaurangrapporter
- granska inkomna polisrapporter
- begära in och granska uppgifter från andra myndigheter som Bolagsverket, Skatteverket, polisen och brandmyndigheten
- kontrollera hur återbetalning av lån som togs vid starten har finansierats
- kontrollera hur tillståndshavarens serveringstillstånd i andra kommuner har följts
- granska marknadsföring i medier som tidningar, hemsidor och Facebook

Förutom den ordinarie yttre och inre tillsynen kan det behövas **extra tillsyn**. Utifrån resultaten av den yttre och inre tillsynen kan det bli aktuellt att utreda om en påföljd enligt alkohollagen ska meddelas. Om brister konstateras kan kommunen meddela en erinran eller i allvarigare fall en varning. Kommunen är enligt alkohollagen skyldig att återkalla serveringstillståndet i särskilt allvarliga fall eller om brister inte har rättats till efter en eller flera varningar. Efter beslut om erinran eller varning behövs vanligtvis extra yttre eller inre tillsyn för att kontrollera att bristerna rättats till.

Förebyggande tillsyn ska bidra till att problem och brister inte uppstår. Genom information, rådgivning och utbildning skapas en grund för dialog, förståelse och samarbete mellan tillsynsmyndigheten och krögarna. Samverkan med kommunens brotts- och drogförebyggare är en annan viktig del.

”Ansvarsfull alkoholservice” är en metod som utvecklats i Stockholm och spridits till andra kommuner. Syftet är att minska våld och skador relaterade till alkohol och droger på krogen genom att arbeta för att alkoholdrycker inte serveras till underåriga eller märkbart påverkade gäster. Metoden bygger på ett strukturerat, långsiktigt arbete och består av tre delar:

- Samverkan mellan bransch och myndigheter
- En tvådagars utbildning för serveringspersonal i ansvarsfull alkoholservice
- Förbättrad tillsyn och policyarbete

Tabellen visar hur ofta olika typer av alkoholtillsyn ska utföras i Tyresö.

ORDINARIE TILLSYN	När ska tillsynen göras
Yttre tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd för allmänheten	
Första besök dagtid vid nytt serveringstillstånd: genomgång av tillståndet och serveringsreglerna	Inom en månad efter att verksamheten startat
Matrestauranger (även cateringverksamhet) med alkoholförsäljning 0–100 000 kr per år (inkl moms)	Vartannat år
Övriga matrestauranger (även cateringverksamhet)	En gång per år
Om mer än 30 % av omsättningen är alkoholdrycker (hämtmat/take away räknas inte med)	Ytterligare en inspektion per år
Restauranger som ordnar dans för allmänheten (inklusive de som har danstillstånd från polisen)	Ytterligare en inspektion per år
Yttre tillsyn av övriga serveringstillstånd	
Stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap	Vartannat år
Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten	En inspektion (undantag vid litet tillsynsbehov)
Tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap	Vid misstanke om brister
Inre tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd	
Granskning av restaurangrapport	Varje år
Kontroll av skatteskulder, årsredovisningar och ändringar i bolagets sammansättning (i systemet Infotorg)	Varje år
Kontroll av betalningsuppmaningar och kontrollavgifter (uppgifter från Skatteverket)	Vartannat år
Kontroll av personlig lämplighet (uppgifter från polisens brotts- och misstankeregister)	Vartannat år
Kontroll av nya företrädares ekonomiska och personliga lämplighet, samt granskning av finansiering	Efter anmälan om ändring
EXTRA TILLSYN	
Utredning om påföljd enligt alkohollagen - enklare utredning (exempelvis om serveringsansvarig inte varit på plats eller om villkor i tillståndet inte följts) - omfattande utredning (exempelvis vid ekonomisk misskötsamhet eller misstanke om brottslighet)	Vid brister som kan leda till påföljd. Kan även innefatta extra tillsynsbesök.
Uppföljande tillsyn efter beslut om erinran eller varning	Inre eller yttre tillsyn inom sex månader
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Utbildning för serveringsansvariga i Ansvarsfull alkoholservering (ordnas tillsammans med Nacka och Värmdö kommuner)	En gång per år
Möte för krögare i Tyresö	En gång per år
Informationsbrev	Minst en gång per år

3 Tillsyn av försäljning av folköl och tobak

Försäljningsställen i Tyresö

I januari 2014 finns det 17 butiker i Tyresö som anmält försäljning av folköl och tobak samt åtta butiker och fyra restauranger som anmält att de säljer tobak.

Tillsynens inriktning och omfattning

Kommunen och polisen är enligt alkohollagen de lokala tillsynsmyndigheterna över försäljning av folköl. Enligt tobakslagen är kommunen och polisen tillsynsmyndigheter över försäljningsreglerna och kommunen när det gäller marknadsföring och märkning av tobak.

Tillsynsbesöken är vanligtvis oanmälda, men tid kan bokas om det behövs för att kunna träffa den person som är ansvarig för försäljningen. Polisen medverkar vid vissa besök. Inspektioner av de större livsmedelsbutikerna sköts i allmänhet enbart av kommunen. Det som ska kontrolleras är:

- Att det finns egenkontrollprogram och att detta följs
- Hur personalen sköter ålderskontrollen
- Att det finns skyltar om åldersgränsen vid kassan
- Att tobaksvarorna är korrekt märkta
- Att matutbudet är tillräckligt för att få sälja folköl
- Att marknadsföringen följer lagen

Enstaka brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i ett tillsynsbrev som skickas till butiksägaren efter inspektionen. Brevet bör skickas senast tre veckor efter inspektionen. Vid allvarliga eller upprepade brister kan kommunen meddela en varning eller ett tidsbegränsat försäljningsförbud. Enligt tobakslagen får kommunen även meddela vitesförelägganden.

Att kommunen ska ha tillsyn av tobaksvarornas märkning infördes i tobakslagen 2010. Bakom felaktig märkning ligger i vissa fall även ekonomisk brottslighet. Länsstyrelsen ordnar återkommande möten och utbildningar om lämpliga tillsynsmetoder inom detta område. Tillsyn tillsammans med Skatteverket kan bli aktuell när samarbetsformerna har utvecklats.

Möjligheterna att kontrollera om försäljning sker till ungdomar som inte fyllt 18 år är i praktiken små. I en proposition föreslås att kommunerna ska få möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl och tobak för att kontrollera att åldersgränsen på 18 år följs. Kontrollköpen ska syfta till att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som säljer varorna. Däremot får resultaten från kontrollköp inte ligga till grund för att meddela förelägganden och förbud. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2014. Genom dessa lagändringar kan tillsynen av åldersgränserna förbättras, även om det inte direkt går att ingripa

mot en butik som misslyckats i ett kontrollköp. När lagen trätt i kraft ska vi utreda hur kontrollköp kan organiseras och genomföras i Tyresö.

I den **förebyggande tillsynen** ingår att informera butiksinnehavarna och ordna möten om aktuella frågor. Samverkan med kommunens brotts- och drogförebyggare är viktig, bland annat för att få kunskap om ungdomars tobaksvanor och hur de får tag i tobaksprodukter.

Tabellen visar hur ofta olika typer av tillsyn av folköl och tobak ska ske i Tyresö.

ORDINARIE TILLSYN	När ska tillsyn göras
Inspektioner av försäljningsställen för folköl och tobak	
Första besök vid ny innehavare: inspektion och information om regler	Inom två månader från anmälan
Livsmedelsbutiker som har komplett matsortiment, hör till butikskedjor med central inköpsorganisation och som i sin egenkontroll genomför regelbundna kontrollköp	Vartannat år
Övriga försäljningsställen som säljer mer mat än folköl	En gång per år
Försäljningsställen med begränsat matsortiment som säljer mer folköl än mat	Två gånger om året
Inspektioner av försäljningsställen för tobak	
Butiker och kiosker som säljer tobak	En gång per år
Restauranger med serveringstillstånd	Vid alkoholtillsynen
Granskning av egenkontrollprogram	Vartannat år
EXTRA TILLSYN	
Inspektion på grund av klagomål och tips	Vid trovärdiga klagomål och tips
Uppföljande tillsyn efter tillsynsbrev med påpekande om att brister måste åtgärdas inom viss tid. (Kan avse till exempel otillräcklig egenkontroll, felaktig märkning, otillräckligt matsortiment, otillåten marknadsföring.)	När tidsramen för åtgärderna löpt ut
Tillsynsutredning om föreläggande, varning eller försäljningsförbud	Vid allvarliga eller upprepade brister
Uppföljande tillsyn efter beslut om föreläggande, varning eller försäljningsförbud	Omgående efter att beslutet börjat gälla/utsatt datum passerat
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Möte för tobakshandlare och försäljningspersonal	Vartannat år
Informationsbrev	Minst en gång per år

4 Uppföljning

Tillsynsplanen ska följas upp tre gånger om året. Efter årsskiftet ska alkoholhandläggaren sammanfatta det gångna årets tillsyn i en verksamhetsberättelse. Kommunstyrelsens särskilda utskott ska få information minst två gånger per år om alkohol- och tobakstillsynen.